

Slovenski Dom.

Napredno kmetsko glasilo.

Izhaja vsako soboto in velja za vse leto za Avstro-Ogrsko 3 krone, za Nemčijo in druge dežele 4 krone, za Ameriko 1 dolar.

Posamezne številke veljajo 10 vinarjev.

Za oznanila se računa: tristopna petit-vrsta 14 vin., vsa stran 48 K, pol strani 24 K, četrt strani 12 K, osmina strani 6 K. Pri vseletni inserciji primeren popust.

Dopisi se naj frankirajo in pošiljajo na uredništvo »Slovenskega Doma« v Ljubljani, Knaflcova ulica št. 5. Rokopisi se ne vračajo.

Marašinski in oglasi se naj pošiljajo na upravnništvo »Slov. Doma« v Ljubljani.

Odiranje ljudstva brez konca in kraja.

Resne vesti prihajajo od vseh strani naše države: Tisoči ljudi so brez dela, trgovarje zmanjšujejo obrat, delavstvo trpi bedo. Kruha primanjkuje, od vseh strani zija preteče — glad.

Na tisoče rodbin ima svoje rednike na meji v vojaški službi. Zakaj se ne odpuste rezervisti domov, ako ni nevarnosti, da bi kdo napadel državo? To stanje traja že od listopada sem, neštete rodbine rezervistov trpe pomanjkanje, kajti neznatni prispevek, ki ga dobivajo od države, nikakor ne zadostuje, za preživljanje rodbine.

In kako skrbi država za to trpeče ljudstvo, kako skrbi za izboljšanje žalostnega gospodarskega položaja v državi? Listi prinašajo jasen odgovor na to vprašanje: **Nove milijone za vojaštvo, zvišanje števila rekrutov, nove davke, da se pokrijejo s tem združeni večji stroški . . .**

Prva seveda začenja Nemčija; zahteva eno milijardo za vojaške namene in zvišanje števila rekrutov. To oboroževanje Nemčije sili Francijo, da zvišuje v treh letih že tretjič število vojaštva in zahteva razen rednih 1300 milijonov, še daljnih 500 milijonov frankov in hoče spremeniti dosedanje dveletno vojaško službo v triletno.

In »zvesta zaveznica« Nemčije — Avstrija? Brzjavijo so prinesli vest, da se mora stanje vojaštva zvišati za **30.000 mož**, tako da bo potreba vsako leto 190.000 rekrutov.

Iz Rusije prihajajo vesti, da se zviša število rekrutov za 100.000 mož! Anglija in Amerikanske države ne bodo hotele zaostajati!

Vprašujete li, čemu vse to blazno oboroževanje, dobite za odgovor besede, ki jih pogosto rabi cesar Viljem: Da se zagotovi — mir!

Veruj, kdor hočeš! Če pojde tako naprej, bo v doglednem času povsod vsak človek vojak in edino geslo države bo: Vse v vojake!

Tako izdaja vlada tisoče milijonov za vojaštvo; parlament to dovoljuje, a nikdo se ne vprašuje, kako živi ljudstvo. Vladni organi se ne brigajo, da bi poučili vlado, kako bedne razmere, kako pomanjkanje že vlada povsod — toda davčni sistem vedno zvišuje davke, kajti z Dunaja se vedno kliče: **Daj več!** — Novo podražanje kož za 20 %, podražanje petroleja, vžigalic, piva, sladkorja, skratka vseh živil je že pred durmi. Davčni uradniki si belijo glave, da bi iznašli kak nov davek; komur se to posreči, tega doleti odlikovanje. Poglejmo, od česa vsega plačujemo indirektno davke. Komaj zjutraj vstanemo in popijemo skodelico kave, že je davek tukaj. Od 1 kg kave plačamo državi 98 v indirektnega davka. Kavno sladimo s sladkorjem; za 1 kg sladkorja plačamo 38 v davka. Če snemo pri kavi kosček kruha, je ta podražen s colnino, ki jo pobira država na meji za žito. Jedi solimo. Če porabite v gospodinjstvu 1 kg soli, plačate od nje državi 22 v davka. Kdor popije 1 liter piva, plača 8 v, od litra vina 9 v, od litra žganja 36—40 v davka. Če slučajno kadite, plačate od tega davek. Zavoj navadnega tobaka je obdačen z 52 v, »kratka« cigara s 31 v, šport cigareta z 12 v. Kdor sedi zvečer pri goreči petrolejki, plačuje davek, kajti liter petroleja je obdačen s 24 v. Colnina na živila, pavolo, kože itd. se vedno zvišuje, a to ne samo za nekaj odstotkov, ampak kar za petino cene. Navadni čevlji bodo spomladi stali 20K Peteročlenska rodbina plača na ta način državi letno 250—300 K indirektnega davka, pri tem ni velike razlike, ali je rodbina revna ali bogata. Samo od 1. jan. do 31. avgusta l. 1912 so znašali dohodki indirektnih davkov za 355.664.410 K več, kakor čisti dohodki direktnih davkov. — In kdo požre večino teh milijonov? Armada. Vsled neznosnih vojaških bremen tonejo države v dolgovih; naša država jih ima okoli 13.000 milijonov, od katerih je treba plačevati obresti. Za šolstvo, za ljudsko izobrazbo, za gospodarsko povzdigo, ni denarja, — vse pogoltno militari-

zem. V Sarajevu in drugod na meji je prekinjen pouk, ker je v šolah nastanjeno — vojaštvo.

In kako dolgo bo še trajalo to odiranje ljudstva? Vsi treznomisleči ljudje so tega nazora, da je tekmovalstvo v oboroževanju škodljivo, da se mora temu enkrat narediti konec, da se morajo ti milijoni porabiti za gospodarski in kulturni razvoj narodov, ki bo najtrdnjša podlaga — miru.

Vojna na Balkanu.

Turška poročila o bojih.

Kakor poročajo iz Carigrada, so se vršili v ponedeljek in torek boji na obeh krilih. Pri Bulairu so napadle močne bolgarske predstraže turške pozicije v zalivu Saros, vendar pa so se morale umakniti. Bolgarski aeroplan je poškodoval z bombo neko hišo v Galipoliju. Turška vlada je pri Čataldži sestavila nov armadni zbor, kateremu bo poveljeval Hamdi paša. Vsa turška mornarica, abstoječa iz 28 enot, je koncentrirana pri Nagari.

Ista poročila tudi pravijo, da hočejo Grki s 50.000 možmi podpirati Bolgare v Traciji, če se Bolgari odpovedo Solunu.

V carigradskih krogih pričakujejo, da bo Šukri paša v Odrinu še ta teden kapituliral, ali bo pa vsaj skušal prodreti bolgarske pozicije.

Turška križarka v Jadranskem morju.

Križarka »Hamidie« je bombardirala Drač, oddala je 15 strelcev na grič, kjer je bila utaborjena srbska vojska. Srbi so se takoj umaknili. Turške granate niso povzročile nobene škode. Na srbski strani je bil ranjen samo en vojak. V mestu je nastala silna panika. Mnogo ljudi se je zateklo v italijanski konzulat in na italijansko ladjo »Caridi«. Srbski poveljnik mesta je dal zastražiti vse ulice ter razdeliti med krščansko prebivalstvo orožje za slučaj, ako bi se hoteli mohamedanski Arnavti in Turki spuntati.

Grško brodovje je odplulo s Krfa z namenom, da vlovi križarko »Hamidie«. Poveljnik grškega brodovja se nadeja, da bo turški križarki zaprl izhod iz Jadranskega morja in jo s tem prisilil, da se za teče v kakšno italijansko пристanišče, morda v Brindisi, kjer bo razorožena.

Razgled po svetu

Demobilizacija.

Vojno ministrstvo je izdalo dne 13. marca ukaz, v katerem se odreja: **Vsi pri 1. in 14. zboru k aktivni službi vpoklicani rezervisti letniki 1908, izvzemši konjenico, se premeste v neaktivno stanje.** Pri konjenici je dana poveljnikom svoboda, da odpuste toliko rezervistov, kolikor to dopušča služba.

Vstaja v Mehiki.

Blizu mesta Parral se je vnela predvčerajšnjem huda bitka med vstaškimi in vladnimi vojakmi. Stalo si je nasproti skoro enako število nasprotnikov po 1500 vojakov. Bitka je trajala več kot 15 ur in so bili vstaši, ki so imeli strašanske izgube, končno poraženi. Sovražnostim so se pridružili tudi meščani, ki so se razdelili v dva tabora. Med bitko pred mestom so se vršili hudi boji med meščanstvom v mestu. Vstaši so zažgali več poslopij, vsled česar so vladni vojak na upornike streljali in več oseb smrtno ranili. Mesto je vsled teh izgrediv zelo veliko trpelo. Ogenj so pogasili. Ko so se vstaši premagani umaknili, je nastal v mestu mir.

Pred rusko-kitajsko vojno.

Pred par tedni se je javnost zelo pečala s kitajskimi pripravami na vojno proti Rusiji. Izbruh vojne je bil onemogočen le vsled zime, kajti pozimi je vojskam nemogoče gibati se po mongolskih zasneženih planjavah in gorah. Rusi so pripravljeni in mirno čakajo, da Kitajci udarijo na Mongolsko. Toda med tem se že pričenjajo nemiri v Mandžuriji, kjer se je jela pojavljati nova boksarska vstaja. To boksarsko gibanje pa je naperjeno proti vsem Evropejcem. In če prav Nemčija ščuje Kitajsko proti Rusiji, bo vendar tudi ona ravnatako čutila pest divjih boksarjev, kakor drugi Evropejci, vsaj še ni pozabljen umor nemškega poslanika Kettelerja. Kitajska skuša pridobiti Japonsko za to vojno proti Rusiji. Toda če bo imela ta snubitev uspeh, je precej dvomljivo. Japonska sama si namreč želi zasesti Kitajsko ter tam postaviti na prestol sekundogenituro. Rusija pa drugega noče doseči, nego normalne trgovinske zveze z obmejnimi kitajskimi provincami. Kitajska koncentrira v Ulasataju mnogo vojaštva in hoče od tam vdreti v Mongolijo. Obenem pa oborožuje Mandžurce ter jih ščuje proti Rusom. In

če se Rusija pripravlja na azijskem vzhodu, mora imeti obenem tudi odprto oko proti Evropi.

Nemška duhovščina in nar. obramba.

Neki nemški duhovnik je prijavil svoj pristop »Südmarki« s posebnim pismom, v katerem pravi med drugim: »Katoliški duhovnik sem, a vendar zvest in navdušen sin nemiškega naroda, za čegar veličino in moč sem pripravljen s skromnimi svojimi močmi delovati. V moje veselje je nastal med mojimi stanovskimi tovariši mogočen preobrat na korist »Südmarke« in narodno obrambnega dela... S tem, da se duhovnike pridobi za narodno in gospodarsko delo, se doseže, da vedno bolj in bolj izgubljajo interes na oni smeri, ki jo imenujemo klerikalizem. Ako duhovnikovo delovanje speljemo na narodno in gospodarsko polje, potem ne bo več po okusu duhovščine ozkosrčna cerkvena politika. In to bo za naš narod in za našo vero samo dobro...« Kakor priča to pismo, se je nemška duhovščina jela odtegovati klerikalizmu ter se navduševati za narodno in obrambno delo. In pri nas? Naša duhovščina ščuva in hujska proti raznim nepolitičnim narodno-obravnim organizacijam, na prim. proti Družbi sv. Cirila in Metoda, sicer pa je izgubila še tisto trohico narodne zavesti in narodnega navdušenja, ki ga je še dosedaj imela! Torej pri nemški duhovščini preokret na bolje, **pri slovenski duhovščini pa preokret na slabše!** Ali bo kdaj duh sveti obsenčil naše duhovnike tako, da bodo prišli do zavesti, da so najprvo sinovi slovenskega naroda, potem še le hlapci Rima?! — Dvomimo!

III. slovenski vsesokolski zlet v Ljubljani.

Bratje, na delo!

Zima se je umaknila in v deželo se seli vesela pomlad. Pomlad našega sokolskega leta. Bratje, ne pozabimo, da je treba v tej pomladi marljivo sejati! Vsak naj se zaveda, da je delavec na mlademu polju, ki ga pride ob avgustovih poletnih dneh pogledat slovanski svet. Zato bratje, na delo — **samo še pet mesecev nas loči od našega zleta;** polnimo to kratko dobo z neumornim delom. V telovadnici, v sejah, v odsekih, povsod se mora razviti veselo skupno delo, da nas ne prehiti poletje.

Razstavni odsek. Ob priliki zleta se priredi sokolska razstava. Za to se je izvolil poseben odsek, ki je imel 4. t. m. svoj prvi sestanek.

Večje zletišče. Kolikor se zamore presoditi po sedanjih pripravah, bo projektirano zletišče s telovadiščem za 1200 telovadcev premajhno. Zato je stopil tehnični odsek v dogovor s stavbnim, da le-ta izdela načrt zletišča s telovadnim prostorom za 2000 telovadcev.

Godbeno spremljevanje za članske vaje je sedaj vadiateljskim zborom v dveh oblikah na razpolago. Zveza je izdala klavirski izvleček, ki stane 1 K in se naroča pri zvezi; trdka Milko Krapeš v Ljubljani pa je založila gramofonske plošče. Godba za vseh pet sestav bo na treh ploščah, ki stanejo skupno 9 K, s pošto 10 K. Tako je dana vsem telovadcem prilika, da vadijo zletne proste vaje ob spremljevanju godbe; tudi partitura za pihala natisnjena bo še v teku tega tedna.

Slovenija

s **Poziv slovenskemu učiteljstvu in napredni javnosti.** Kot žrtev neznosnih razmer je padel učitelj Cvetko Trafenik. Ni padel kot slabotinec, ki si ne upa živeti, temveč kot junak, ki ne trpi madeža na svoji časti. Naše rane se zacelijo, pozabili bomo gorje, ne smemo pa pustiti, da vtone Trafenikov spomin. Pokopali so ga v naši odsotnosti in brez našega vedenja kot — zločinca, in ravno to nas je napotilo, da pokažemo svetu, da ni bil Trafenik zločinec, ampak človek mnogo boljši od onih, ki ga obsojajo. Postaviti mu hočemo v Kostivnici na pokopališču spomenik, ki naj leta in leta priča, kako so živeli in umirali učitelji v začetku XX. stoletja, pa tudi priča o posmrtni zvestobi njegovih tovarišev in napredne javnosti. Zato se tem potom obračamo na vse, katere je pretresla smrt mladostnega učitelja-trpina, da nam priskočijo s prispevki na pomoč. — Izkaz darov priobčimo v naprednih listih. — Prispevke je pošiljati na: **Simona Sekirnik, nadučitelj v Gaberju pri Rogatcu;** pojasnila pa daje **Miloš Verk, učitelj v Sv. Križu, tik Rogaške Slatine.**

s **»Sokol«** je znamka najboljšega kavne pridatka: Kolinske kavne primesi. Pazite na to znamko, kadar kupujete kavni pridatek, kajti le Kolinska kavna primes z znamko »Sokol« vas bo popolnoma zadovoljila. Ta kavni pridatek namreč napravi najboljšo kavo, ki ima dober okus, prijeten vonj in lepo barvo. Obenem je pristno domače blago iz edine jugoslovanske tovarne kavnih primesi v Ljubljani. Omenjamo s poudarkom, da Kolinska tovarna vsako leto nakloni prav znatne vsote za slovenske narodne in kulturne namene, predvsem za našo družbo sv. Cirila in Metoda. Vsaka naša gospodinja naj kupuje torej izključno le Kolinsko kavno primes!

Bela Krajina

bk **Iz Prelogov.** Naj vam sporočim nekaj o delovanju naših Pangermanov. Že lansko leto smo čitali, kako so privandranili Nemci hajlali in delali propagando za šulferajn. Le par zavednim možem se

je zahvaliti, da se jim njihove nakane niso posrečile. — Letošnji predpust je bil sicer kratek, a vesel, vedno smo čuli iz nemških barak pretresljivo hajlanje; potem pa se je razširila vest, da bo pri Brugnarju veselica. Glavni aranžer je bil orožnik Cimerman (ki je pravzaprav rodom koroški Slovenec); ta se je največ trudil, da so se nabirali prispevki za šulferajn; celo iz Slovencev so izsiljevali kronce; tako je Cimerman spravil skupaj 90 K za šulferajn. Mi bi nič ne rekli, če hočejo imeti Bismarkovci veselje med seboj, toda tega ne bomo trpeli, da bi javni organi na slovenskih tleh na tak način nastopali in nas izživali. Če je kaka slovenska veselica, pravijo, se ne smemo udeležiti, je politično! Seveda podpirati šulferajn, ki hoče iztrebiti Slovence, to pa ni politično!

o Dolenjske novice o

d Iz Št. Ruperta. Zvedeli smo, da imajo nekatere Marijine družbarice naloge od kaplana, natančno poizvedovati po fari za dotične osebe, katere so naročene na napredne časopise, ker bode to leto birma, da ne bode od teh nobeden za botra sprejet. Mi se tega ne vstrašimo. V Št. Ruprski Marijini družbi tudi ni vse v redu. Dokler bodo družbarce fantom pisarile pisma, katerih eno se glasi takole: Pridi gori na Sv. Kum in priženi seboj več fantov, pridem tudi jaz in z menoj še več deklet. Hej! device, pometajte pred svojim pragom, vsaka nase naj čuje, zraven še druga na drugo in kaplan pa na vse, da bode red pri vas. Mirne, samostojne, poštene od vas neodvisne ljudi pustite v miru. Od Marinarič ne rabimo nadzorstva. Naprednakom dajte mir, pa bo postala mirna Bosna. Ostanemo vam vedno ljubi liberalci. Ni je device, ne kaplana, ki bi nam ukazoval, na kaj smemo in ne smemo biti naročeni.

d Št. Janž. V zadnjem času je izšlo nekaj števil »Slov. Doma«, v katerih ni bilo iz Št. Janža nič novic čitati, dasiravno jih je toliko, da ne bi včasih zadostovala cela številka »Slov. Doma«. Pa tudi sedaj ne bi pisali — zdi se nam škoda za papir in čas tratiti, radi raznih neumnosti, ki jih uganjajo klerikalci — ko ne bi lažnjivi »Domoljub« tako lepo pral čukov radi ponesrečenega Sokola Ermana. Čuki so igrali na nedeljo pred cerkvijo »fusbal«, mimo pa prijah s par konji Erman. Ko ga čuki zagledajo, pravi eden drugemu: »Vrzi žogo tja pod tiste jatniške crke (za to imamo priče), in žoga se je prikotala pred konja. Konja sta se žoge ustrašila in skočila v beg. Pri tem pa je Erman tako nesrečno padel raz konja, da je zadobil težko in smrtno nevarno telesno poškodbo. Pretresli so se mu možgani, kar bo pustilo najbrže slabe posledice. Čuki se sedaj na vse načine zvijajo, da niso krivi. »Domo-

ljub« pa piše, da so Ermanu ljudje branili konje v roke jemati, češ, da jih ni navajen. Pribijemo pa, da je imel Erman s tistimi konji vsak dan opraviti, ker je z njimi vozil ter jih bil vajen, in če pomislimo na izraženo besedo čuka: »jatniške crke«, tudi niso bili tako srboriti kot kaka oficirska kobilica. Jatniški konji so dan za dnevom v vozu vpreženi in utrujeni. Če pa kaj takšnega pred žival prileti, kot je »fusbal«, ni vrag, da ne bi v beg skočila, četudi je že napol poginjena. Raditega dejanja se je že vršila pri okrajni sodnji v Radečah obravnava, katera se bode izvršila še le, ko Erman ozdravi. Župnik Bajec ima od čukov pooblastilo, da jih pri sodnji zastopa, ker zna menda on bolje zavijati kot njegovi mladiči. Dokaz temu to, da je moral pri cerkvi dve laži preklicati. Čuki se sedaj kazni boje in se je skušajo izogniti. Da pa to dosežejo, imajo po našem mnenju nekega, ki jih uči, kako se morajo pri sodnji zagovarjati. Nekdo je namreč ponoči stal blizu ceste, po kateri so se čuki vračali iz župnišča domov, ter slišal sledeči pogovor: Prvi: »Jaz nič ne vem, kako je bilo in kje je bila žoga.« — Drugi: »Tako moraš govoriti, kakor so rekli!« (enega izmed njih je po glasu poznal). Tako se torej pripravljajo čuki za zagovor pri sodnji. Če bode pa tudi držalo, je drugo vprašanje. Močno se za čuke ponaša tudi kaplan Vinče. Pravi, da je najslabši »orel« boljši, ko najboljši liberalec. Ko je kaplan te besede izustil, se mu je prav gotovo mešalo, a najbrže od vode...

d Št. Janž. Pri velikonočnem izpraševanju je rekel župnik Bajec, da so šli tisti možje, ki so se šli zoper njega v Ljubljano k škofu pritožiti, »kurenta pokopat«. Nekateri možje so radi tega »kurenta« vložili tožbo pri občinskem posredovalnem uradu. Pri poravnavi je pa župnik, da se izogne večjih stroškov, plačal šentjanški požarni brambi 20 kron in za občinske reže 10 kron ter pri cerkvi sledeče preklical: »Gospod župnik Ljudovik Bajec prekličemo svojo trditev, da bi šel Ivan Bole iz Potoka v Ljubljano »kurenta pokopat«, ker to ni resnica, ker je doma vinograd rigolal. Ravno tako prekličemo, da bi šel Jože Kos, Ignacij Erman, Alojzij Bec, Gaberje, in Janez Trinka us, Glaviše, v Ljubljano na Pepelnico kurenta pokopavat in drugo.« — Če bode Bajec še kaj časa pri nas, bode še več takih poravn in preklicov.

d Iz Žužemberka. Zdaj ko toliko bremo o božjih namestnikih iz drugih krajev, nam prihaja na misel, da imamo tudi pri nas takega Antikrista. Nosi ime izpeljano po neki prav »čedni« živalici, česar on seveda ni kriv in bi nas to nič ne brigalo, da se naš »gospod« Gnidovec ne zaveda povsod v stvari, ki ga prav nič ne brigajo. Naš Antikrist nosi črno suknjo in talar, kakor bi bil res božji namestnik. To pa ne more biti. Kajti večkrat smo v »Slovenskem Domu« brali, da je Kristus svo-

jim učencem zapovedal, ljubezen do bližnjega, tudi ljubezen do svojega sovražnika, da ne smejo imeti prav nič denarja, niti mošnje za denar in da se morajo brigati edino le za njegovo božje kraljestvo. Kaplan Gnidovec pa do dna svoje duše sovraži svoje politične nasprotnike, njegovo srce je vsaj ko je bil še v Št. Vidu, rado gledalo v oči... no, večkrat se je zgodilo, da so se v bližini njegovega doma našla očala (ščipalnik), ki so krasile lepe oči... nič se ne bojte gospodična, če pridete k nam v vas, vam ni treba tako bežati, kakor takrat v tisti lepi noči, tam kjer so naš »gospod« preje pasli ovce in kostrune. Tudi se naš kaplan oponaša javno z denarjem, vsaj ima »svojo« hranilnico, pri kateri je on »kapo«, vsaj dokler ne bo treba plačevati, kar bodo že drugi storili, radi ali neradi. Gnidovec je nadalje tudi odbornik našega slavnega županstva in tajnik tudi slavnega županstva na Dvoru — torej same reči, ki gotovo ne spada jo h Kristusovem božjem kraljestvu. Če se pa kdo Kristusovih namestnikov ne ravna po zapovedi svojega božjega mojstra, potem gotovo ni njegov učenec. In če se izdaja za kaj takega, živi pa in dela ravno nasprotno kar in kakor je Kristus učil, mora biti tak »gospod« le — Antikrist. Kajti Kristus je rekel odločno: Kdor ni z menoj, je proti meni; beseda Antikrist pa ravno to pomenja. Ali o tem bo še dosti prilike nadalje govoriti. Za danes bi le še na kratko omenili, da je Gnidovec tudi v zadnjem »Domoljubu« doprinesel sam sebi spričevalo, da je Antikrist. Zdaj ko smo vendar že proti koncu resnega in svetega postnega časa, pa vam ta božji namestnik po »Domoljubu« opisuje predpustna ženitovanja svojih čukov. Piše, da sta se »poročila med drugimi tudi Fr. Koželj, predsednik našega izobraževalnega društva in Fr. Mrvar, član društvene godbe.« Nato se še pohvali, da je tema dvema društvu v »prijazni hiši g. župana« priredilo tako svatbo, »da Žužemberk še ni videl tako slovesne poroke.« To zna biti res. Kajti ti Marijnodevičarji in devičarice so ob milih zvokih naše »slavne« godbe tako plesali na »katoliški podlagi«, da se je še drugi dan, ko so šli marijnodevičarski venci v franže, še vse kadilo po Žužemberku. In tisti, ki so bili na tej svatbi, pripovedujejo, da je rajalo tako veselje, da je še sama nevesta tolkla na — boben. Glede Koželjeve ohceti smo trdno prepričani, da je za Marijino družbo velika škoda, da sta še le v poročni noči vzela slovo vsak od svojega — venčka.

d Z Dvora pri Žužemperku. Dopis v »Domoljubu« št. 9 sam potrjuje, da je kaj takega zmožna le kakšna klerikalna hijena. Nismo prijatelji sličnih izrazov, ampak kakor rečeno, dopis v »Domoljubu« sam o sebi izpričuje, da ga ni mogel zagrešiti noben klerikalec, ki kolkaj na svoje osebno poštenje drži. Izmed živali

pa se večinoma le hijene lotijo mrličev. Tako se je tudi »Domoljubov« dopisnik lotil ponesrečenega Rajarja. Če je Rajar res zakrivil svojo nesrečno smrt, da je vsled pijače vtonil v Krki, za to je Bog sam od njega samega terjal račun. Čudno se nam zdi, da če dopisnik ne ve, kaj je za take slučaje Kristus zapovedal, da tudi tega ne ve vsaj »Domoljubovo« uredništvo, ki take dopise v očitno pohujšanje cele farc priobčuje. Kaj ni Kristus **zapovedal: Ne sodite, da ne boste sojeni! Kajti s kakršno sodbo sodite, s tako bodo sodili vas, in s kakršno mero merite, s tako se bo merilo vam!** — In slučaj hoče, da se bo glede žganjepitja ravno našim klerikalcem z isto mero odmerilo nazaj, ko bomo nekega prav klerikalnega žganjarja vprašali, koliko takih nesrečnih žrtev ima on na svoji kosmati vesti, po kantrobantu dišeči vesti. Z vašo obsodbo ponesrečenega Rajarja ste si sami izzvali nasprotno sodbo po besedi Kristusa, ki je take »sodnike« kot je »Domoljubov« dopisnik, opozarjal tako: Kaj pa vidiš **pezdir** v očesu svojega brata, **bruna** v očesu pa ne čutiš?! **Hinavec, izderi najprej bruno iz svojega očesa in tedaj boš še le videl izdreti pezdir iz očesa brata svojega!** — Če ne verujete, da je Kristus res tako zapovedal, pogledajte v evanĝelij sv. Matevža, 7 poglavje, od 1. do 5. vrste. Sicer je pa žalostno za vas, da, če veste, pa delate ravno nasprotno, kakor je Kristus učil. Kakšni kristjani pa ste, če ravno vse nasprotno delate, prav nič pa po Kristusovi zapovedi. Ali vas ni sram, da vas moramo spominjati mi, katerim pravite, da smo brezverci? Torej kakor rečeno, o tem kdo je največ kriv, da se po naši fari širi žganjepitje, in kdo ima pri nedopustni prodaji žganja največ človeških žrtev na svoji vesti, bomo še govorili. Zdaj pogledjmo malo, zakaj se je klerikalna hijena skopala na umrlega Rajarja. Raniki je bil povsod spoštovan zaradi svojega odkritega mišljenja. Bil je skrben oče svoje obilne družine. Kot poljedelec je v svojih prostih urah v korist družini se bavil s tolikimi obrti samouka, da so mu dali naslov »Tausendkünstler«. Svojčas kot domači mežnar seveda ni bil na naši strani. Ko pa je videl, kako Kristusovi namestniki skrbe za božje kraljestvo s tem, da so sleparili z glasovnicami za posvetno klerikalno oblast, se mu je duhovno delo za »božje kraljestvo« v dno poštene duše zagnusilo in jim je pokazal hrbet. Posebno zastudilo se mu je, ko se je zvedelo, da so ti krščanski možje pri nekem tesarju **kar skozi okno vdrli v hišo ter v odsotnosti gospodarja ukradli glasovnico in jo podpisali.** Od tedaj je raniki bil na naši strani, ker ga je bilo sram biti v taki »častiti« družbi. Isti dopisnik pa se je zaletel tudi v našega, vobče spoštovanega gosp. nadučitelja Jelenca. Ali se bo gosp. Jelenca zdelo vredno na take laži odgovarjati, to je pač njegova stvar. Naše mnenje je to: psa, ki grize, se pošlje h ko-

njedercu, človeka pa, ki na tak način napada poštene ljudi, se postavi pred sodišče. In to slednje bi g. Jelenca svetovali. Sicer pa naj bo prepričan, da se sliši pri nas razen par klerikalcev, splošno tak glas, samo dobro o njem, in le želimo, da bi kmalu okreval in zopet stalno prišel na svoje mesto, kjer je bil svojčas imenovan častnim občanom.

d Iz vavtovške Straže. Sklicujoč se na paragraf, po katerem se toči v tovarni na Krki pristna krška »vodica« za katoliške abstinence, ne zahtevam, ampak kot kristjan le prosim, da s poljubnimi črkami in kjer in kadar hočete popravite moj sledeči popravek: 1. Ni res, da sem jaz, g. Ivan Rakoše, ki ni v nobeni zvezi z dopisi v »Dolenjskih Novicah«, res pa je, da sem kdor sem, ki dobro vem, da je g. Rakošetu vsaj toliko znano o teh dopisih, kakor ti-stemu, kdor jih je pisal in izročil v tisk. 2. Ni res, da bi g. Rakoše prirejal bogve kakšne veselice. Res pa je, da sme naša slavna čukarija prirejati veselice le na komando g. župnika in da smejo plesati le kakor jim on žvižga naprej. 3. Ni res, da bi bil kdo v »Slov. Domu« trdil, da je Jarc naši slavni požarni brambi obljubil 1000 K če ne gre na bal, res je pa, da če bi uredništvo ne imelo večjega usmiljenja do g. Rakošeta, kakor ga imamo mi, bi bilo po našem mnenju namreč ta Rakošetov popravek vrglo v koš. 4. Res pa je, kar je »Slov. Dom« pisal o razmerju med g. Rakošetom in nekim gospodom, ker to gosp. Rakoše sam potrjuje, ko pravi, da sta si »bila prijatelja«, torej nista več. 5. Tudi je res lepo od g. Rakošeta, da tudi sam prizna, **da ga zdaj ne podpira več liberalna nezavednost**, in na podporo od naše strani ne reflektira več, ker se vendar tako **očitno norca dela iz liberalcev**, ko piše, da so ga podpirali z naročili, posebno ko je bil v službi **pri nemškem Judu.** Zdaj seveda se lahko norca dela iz nas, ko stoji na trdi katoliški podlagi. 6. Ni res, da je vest v »Slov. Domu« radi veselice popolnoma izmišljena. Res pa je, da je ta vest res eksistiral, ker drugače bi jo le hudič mogel poroditi v »Slov. Narodu«. Če pa po treh farah krožeča vest ni odgovarjala resnici, zakaj pa jo sl. g. Rakoše ni takoj preklical tam, kjer je izšla, pa ne še le čez en mesec v »Slov. Domu«. — **Straža**, na dan »tičje ohceti« 1. 1913. — Najsemkdošem. — Ivan Rakoše nisem.

o Gorenjske novice o

g V Selcih so pokopali zadnjo nedeljo 85 let starega Matijo Š m i d. Svojčas je bil župan. Z varčnostjo in pridnostjo si je pridobil precejšnje premoženje. Bil je dobrega srca in rad dajal revežem. Pri današnjih razmerah je bil pravičen tudi nasprotnikom. Za pravico se je vselej moško postavil. Počivaj v miru!

g S Trate nad Škofjo Loko. Kakor vse kaže, dobimo z novo pomladjo nekaj novega. Z aprilom prične voziti avtomobil med Žiri in Škofjo Loko-postaja dvakrat na dan. Veliko se je govorilo in uĝibalo o motovilu zadnje leto. Kakor vsaka stvar, tako ima tudi to podjetje svoje zagovornike in svoje nasprotnike. Nasprotniki poudarjajo kot vzrok preozko in slabo cesto. Nekaj je na tem že res, vse pa tudi ne. Drugod po svetu vozijo še po slabših in ožjih cestah. Sploh je dolžnost deŝele in drugih cestovzdržujočih činiteľjev, da se tudi za to cesto nekaj naredi; najhujše klance in ovinke odpravi. Če se izda drugod na stotisoče, kjer bi se lahko z veliko manjšim opraviło, vzemimo novo cesto na Lučne, tedaj je devetindevetdesetkrat bolj potrebno, da se glavna cesta po dolini popravi, na kateri je dan za dnem večji promet. Źeleznico, katero se nam obeta pred vsako volitvijo, ta rod, pa najbrŹe še več, ne bo doŹivel, posebno, dokler bodo nas zastopali razni Čoči in drugi. No, pa kakor se sliši, bode tega spodrinil že prihodnje leto naš župan Uršič, Preseršk Francel. Ponosen je moŹ že zdaj kot župan in takemu bi pristojala že še kaka večja čast, vsaj deŹelnega poslanca. Tratarci ga moramo voliti že radi zaslug, ki si jih je stekel za našo občino v tej kratki dobi svojega županovanja. Njegova zasluga je, da se dela cesta na Lučne. Drugod po Gradaškem pravijo, da je zasluga horjulskega župana Stanovnika-Svedrca. Če se pa Uršiča posluša, je pa samo njegova zasluga in Svedrc se naj kar skrije pred njim. Dalje je iztirjal že več sto reveŹev iz občine, oziroma se jih je otreseł, da niso dobili občinske pravice. Tudi veliko, dobro delo, prav krščansko pa ni, kvečjemu katoliško. Sicer je vsakega župana dolžnost in vsakega župljana, da dela za blagor svoje občine in svojih občanov, a zato še ni treba take baharije. Seveda, dandanes se gleda le na zunanost. Po zunanosti sodi svoje župljane tudi naš župnik. Kdor je njemu pokoren, je vpisan v njegova društva, ta je dober katolik, na krščanstvo se tako več ne gleda. Drugi naj žive še tako krščansko-vzorno, opravljajo verske dolŹnosti še tako redno, niso nič prida, so liberalci in brezverci. Če se v njegovi župnikovi čredi in med člani prigodi kaj takega, ali da si dva mlada špogata po LuŹarjevem nedolŹno veselje, ni to nobeden greh, ampak le boŹja volja. In tak slučaj je zdaj tukaj pri nas, da je prišla neka Marijina devica v neprijeten poloŹaj z nekim članom katoliškega izobraŹevalnega društva. Mi bi tega niti ne omenjali, a ker je vse drugo, kar ni v farovških društvi pokvarjeno in nič prida, zato podajamo to v zgled, da ni res, kar ti gospodje trdijo, le tukaj je vse čisto. Omenjena je bila največji steber Marijine družbe, kakor je vsa domača hiša. In vendar je prišlo, kar

se lahko vsaki zgodi, zato še nobenega ne zametujemo in obsojamo. Če to tukaj omenjamo, navajamo le iz tega vzroka, da pokažemo svetu, da še ne zadostuje za krepkosti življenje članstvo kake cerkvene bratovščine. Govori se in ženice šepetajo, da se reši vsaj zunanost Marijinega deviškega življenja, da se vrši poroka takoj po Veliki noči na Brezjah. Sploh pa, če kdo opazuje vse to lažikatoličanstvo pri nas, je ravnotako kot drugod: hinavščina in nič drugega. Še več. Ti, ki so vpisani v te cerkvene, boljše farovške bratovščine, žive v neki domišljiji, da so nekaj več; to tudi kažejo v nekaki zoprni ošabnosti: kaj boš ti, ko nisi katoličan! No, pa kakor drugod, tako jih tepe tudi pri nas bog za to ošabnost. Kakor drugod, tako tudi pri nas taki slučajni nič ne pomagajo. Kako pa tudi? Našim duhovnikom tako ni za drugega, kot za njih moč in oblast. Bodi znotraj še tak gobovec, in živi še tako ostudno, bodi goljuf, slepar in še kaj hujšega, z nami moraš vpiti, pa vse dobro, in ti je vse odpuščeno; zraven si pa vzoren katolik, zgled drugim.

g Iz Begunji. V četrtek 6. t. m. smo imeli Begunci v svoji sredi presvitlega knezoškofa. Ne, pardon, le v župnišču so ga imeli. Prišel je na obisk našega Jakoba v spremstvu kanonika in dekana Novaka iz Radovljice. Obisk, ali kar je že bilo, je bil strogo tajen, niti župnik ni bil o prihodu nič obveščen, drugače bi ne bil šel tja na Primorsko k svojim ribicam in pustil svojega višjega predstojnika svojim kuharicam. Presvetli se je mudil tu tri ure. Kaj je vzrok nenadnega škofovega prihoda, ni znano. Le toliko vemo, da je bil župnik, ko se je pripeljal ponoči po škofovem odhodu domov, jako slabe volje. Tudi drugi dan po škofovem odhodu je bil, kakor pravijo šolski otroci, močno razburjen in jih je za vsako malenkost obdaroval s krepkimi klofutami, kar to ni njegova vsakdanja navada. Želeli bi, da bi presvitli večkrat malo vtaknil nos v naše župnišče, ker bi bilo to gotovo dobro zdravilo za našega nepopoljšljivega Jakoba.

g Iz Velesovega pri Kranju. Prav modri ljudje so naši klerikalčki; pri zadnjih volitvah so zmagali v veliki šenčurški občini, kamor smo dosedaj spadali, s takimi sredstvi, da je bila pri ljubljanskem deželni sodišču cela vrsta klerikalcev nagrajenih z ričetom, med njimi tudi dva lemenatarja, ki sta sedaj pod drugim škofo. Ker jim pa ričet očitno preveč ne ugaja, so si izmislili drugo sredstvo, kako bi gospodovali nad nami: razdelili so šenčurško občino v dva dela, v zanesljivega, to je Velesovo, ki je bilo z okoliškimi vasmi dosedaj njih nepremagljiva trdnjava, za katero pa niso nikdar nič storili, in pa na Šenčur, kjer vzpričo blagostanja in splošne izobrazbe tamošnjih občanov brez dvoma zmagala napredna stranka. Toda tudi pri nas so se vrezali; pojavili sta se za

predstoječe naše obč. volitve kar naenkrat dve stranki, ena, komandirana od ljubljanskih klerikalcev, katerih najemnik je naš župnik Brešar, in druga samostojna, ki se ne pusti komandirati in pravi, da naj o občinskih zadevah odločujejo občani sami. Postavila je lastne kandidate in razvila tako krepko in zdravo delovanje, da se lahko z gotovostjo trdi, da je njena zmaga zagotovljena. In kaj je najbolj razveseljivo: najrazumnejši in najboljši naši možje so se zedinili in sprijaznili v ta namen, da bodo skupno delovali v korist nove občine. Storili so to potem, ko so se prepričali, da klerikalna stranka in njeno šarjenje v deželi, predvsem z deželnim denarjem, ni in ne more biti našemu ljudstvu v korist. Vsa čast možem, ki se ne boje priznati in tudi popraviti svoje zmotnosti! In pozabljeno naj bo, kar je bilo, in vsem skupaj naj se odpre nova, boljše prihodnost! Drugo stranko, predstavljajočo že vnaprej pobito črno vojsko, predstavlja poleg župnika in dveh mežnarjev še par kimavcev, za katere je pravzaprav škoda papirja. Prvi je neki dolgokraki in vsakemu prebivalcu farovža brezpogojno udani Dovarček, ki misli, da bo prvi velesovski župan stanoval — za Flegarjevim podom. Potem je neki neznaten možic, ki sliši na ime Peterca — sloveči pravdar, ki jo po grbi dobi, zraven pa še tožbo zgubi. Potem je v tej precej razredčeni družbi še neki Slemc iz Police, ki žlahto zatajuje, crknjene prašiče pa kar po polju zakopuje — ta bi bil tudi rad za župana. Poleg nje se odlikuje najbolj tisti, ki ima najbolj sloveče ime in pa neki drugi možic, ki ima kar kozolec za pošto. To so glave od že naprej pobite vojske, tako imenitne, da jih še znani Kobilar Janez iz Šenčurja ne poseka! Toda dovolj o tem! Kaj kaže to? To, da na videz mogočna klerikalna stranka nima tako trdnih tal pod nogami, kot se sama baha; premišljenega dela in krepkega sunka je treba in sesulo se bo vse skup, naše ljudstvo bo pa rešeno hinavske more, ki ga že nad deset let tlači in kripije!

o SLOVENJI GOROTAN o

sg Glinje. Kakor smo že poročali, je bil imenovan za nadučitelja na naši šoli zagrizen nemškutar, nadučitelj Wrulich iz Slov. Plajberga in to na pritisk nemškega »Volksrata«. Slovenska delegacija se je zavzela proti temu škandaloznemu imenovanju in vložila protest. In to pot je menda vendarle pomagalo, kajti Wrulich je resigniral na to mesto in bo bržkotne še enkrat razpisano. Slov. delegacija bode stala tudi takrat na straži, da ne bode nemški Volksrat, oziroma deželni šolski svet zopet iztaknil kakšne lumparije. Glinje so popolnoma slovenske in semkaj spada samo slov. učitelj! Za nemškutarje pri nas ni prostora, to si naj »slavni«

Volksrat zapomni za vselej. Kot ponižni kužki prenašamo batine, katere nam zadava naša pravična (?) vlada; da bi se pa na komando nemškega Volksrata naši otroci vedno bolj ponemčevali, tega ne smemo in ne bomo trpeli; znali si bomo pomagati, ker to je naša sveta dolžnost.

sg Borovlje. Konsumno in hranilno društvo ima prihodnjo nedeljo 16. t. m. popoldne pri Justu svoj redni letni občni zbor. To trgovsko podjetje je, odkar je v slovenskih in socialno demokratičnih rokah vidno napredovalo ter se vedno temeljiteje razvija. — Preteklo leto se je prodalo blaga za 276.595 K 13 v. Čisti dobiček odštevisi rezervni zaklad se bode z 2% dividendo med člane razdelil. — Slovenci v sodnem okraju Borovlje, poprimite se še bolj z veseljem domačega podjetja. Škoda za vsak vinar, ki ga zanesete nemškutarju v žep. V Borovljah nimamo nobenega slovenskega trgovca, dasiravno se navidezno delajo Slovence, ker kdor ni z nami, je proti nam.

sg Dragoceno priznanje iz koroškega vilajeta. Predsednik nemškega Volksrata vitez Bürger je v nekem pomenku storil ta izrek: Die anständigsten Leute in Unterkärnten sind noch die Windischen. — (Najdostojnejši ljudje na Spodnjem Koroškem so vendarle Slovenci!) Kakor predsednik nemškega Volksrata ima ravno on gotovo dovolj prilike, da študira značaje raznih denuncijantov, koristolovcev, častihlepnežev med spodnjekoroškimi nemškutarji. Pomilujemo ga za take — sosede! Tudi umrli deželni šol. nadzornik Palla, sicer nemškonacijalec, je poznal te ptičke in se je takole izrazil o nemškutarskih učiteljih: Die deutschgewordenen windischen Lehrer sind alle nichts wert. (Ponemčeni slovenski učitelji vsi skupaj niso nič vredni). Kako se je bivši predsednik naše kmetijske družbe Supersberg izrazil o Grafenauerjevem protikandidatu nemškutarskem Schumyju, je tudi znano, pa samo še za kulisami — —. Navedeni izreki jasno kažejo, kako sodijo Nemci o naših janičarjih.

sg Borovljski Sokol vprizori na velikonočni ponedeljek pri Cingelcu na Trati veseloigro »Anarhist«. Po igri ples in prosta zabava.

sg Slov. Plajberg. Naš občinski svet je c. kr. deželna vlada razpustila, ker je odstopilo večina odbornikov radi nesporazuma z županom v tajnikovi zadevi. Ni dvoma, da pade občina, katera leži na kranjsko-koroški meji pri prihodnjih volitvah v nemškutarske roke, če ne bodo Slovenci prišli ob pravem času do sporazuma.

Razširjajte od hiše do hiše „Slovenski Dom“.

Ostali slovenski kraji

o **Zanimive številke.** Na Spod. Štajerskem je 21.874 malih posestnikov, ki imajo 45.627 hektarjev zemlje. Na vsakega prideta torej povprečno komaj 2 ha. Če vpoštevamo, da ima vsak povprečno peteroglavo družino, je jasno, da morajo ti kočarji trdo delati, da teh 100.000 ljudi živi. Na drugi strani pa je na Sp. Štajerskem 262 (po stanju l. 1910) duhovnikov, ki uživajo pridelke in druge dohodke od 20.705 ha cerkvenih zemljišč. Če vzamemo na vsakega duhovnika povprečno še eno kuharico, bi bilo to 500 ljudi, tako da bi prišlo povprečno na vsakega po 40 ha zemlje. In pomisliti treba še, da imajo vsi duhovniki poleg tega še stalne plače, služijo od maš, krstov, porok, pogrebov, pobirajo bero itd. Ali sedaj razumete, kmetje, eno narodno prislovico: »Dominus vobiscum še ni nikdar kruha stradal, et cum spiritu tuo pa že večkrat«. In ali zdaj razumete, zakaj se »gospodje« tako zelo boje francoskih razmer in zakaj vedno kričijo, da je »vera v nevarnosti«??

o **V Pliskovici na Krasu** je 22letni Anton Žerjal zabodel z nožem v spodnji del telesa Josipa Bandlja, kateri je vsled ponesrečne operacije na dobljeni rani umrl v tržaški bolnici. Vzrok prepiru med njima je bila baje stava, da bode eden izmed njiju s petkratnim pihom spravil dvajsetico z mize v kozarec, kar se seveda ni posrečilo. Po tretjem pihu sta se pogodila, da plača vsak polovico, to je en četrt litra vina. Ostala družba je mislila, da je s tem zadeva rešena. A zunaj na poti sta se zopet prijela in po kratkem prerekanju je Žerjal zabodel z nožem Bandlja. Pred porotniki v Trstu je bil obsojen ubijalec pretekli teden na 2 meseca zapora. Izgovarjal se je, da je bil tako pijan, da ni nič vedel, kaj dela in s kom je v družbi. Obsojen je bil torej le radi pijanosti. — V Ameriki bi se obsodba v podobnem slučaju bržčas drugače glasila.

o **Dvojna mera.** Pred kratkim je prinesel znani »Novi Čas« iz Gorice dopis s »Predala«, v katerem je naprednjake ostro prijemal, ker so v postu na kvaterno nedeljo baje tam gori na Predalu plesali. A glej smolo! Ravno tisto nedeljo so plesali v Slivnem pri Nabrežini vneti pristaši in goreči častilci jezikevega »Novega Časa«. Čudo golemo je pa, da o teh plesalcih »Novi Čas« kar nič ne zine. Klerikalni listi vidijo pezdilo v očeh svojih nasprotnikov, a bruna v svojem očesu ne vidijo. Oni bi morali pogledati najprej sami sebe v ogledalu in še-le potem, ko bodo sami čisti, kar se pa tako precej ne bo zgodilo, naj v božjem imenu svariijo druge in naj jih opozarjajo na njih morebitne napake, poprej pa ne.

o **Na Opčinah pri Trstu** je blizu vasi v nekem gozdiču napadel pretečen teden pri belem dnevu nekega gospoda in gospo neki obcestni maskiran ropar. Držal je v

rokah samokres in oster nož ter izsilil od izletnikov denar in vse dragocenosti, katere sta imela sprehajalca pri sebi. Prijeli so zaradi tega dva sumljiva moža, izmed katerih so enega takoj izpustili, ker so uvideli, da ni bil s cestnim ropom v nikaki zvezi, drugi se je sicer tudi izgovarjal in opravičeval, a so ga vendarle spravili pod ključ. Če človek pri belem dnevu blizu obljudenih krajev ni več varen svojega življenja in premoženja, potem se pač že neha vse. Potem bo kmalu tako, kakor v Kalabriji, kjer je pred nekaj dnevi 200 vojakov zasledovalo in vjelo tatinsko družbo, obstoječo iz 71 oseb, in katero je izdala žena nekega bandita, ker se ji roparsko življenje ni več dopadlo. — Rop na Opčinah je vzbudil v bližnjih vaseh splošno senzacijo, ker se glasi kakor kaka bajka iz starih »dobrih časov«.

o **V Bazovici pri Trstu** so ukradli tatovi g. Križmančiču pred kratkim 4 gnjati, kolo in suknjo. Sedaj so aretirali nekega Dujca iz Naklega in Regenta iz Kontovele. Pod ključ so vtaknili obenem tudi imeteljico ljudske kuhinje, neko Gombač, v ulici Tesa v Trstu, kjer so našli ukradene predmete. Bržčas — izključeno ni — da so ravno isti tatovi pokradli razne stvari v Lokvi pri Divači in pa v Sv. Križu. pri Trstu.

Doktorju sv. pisma pri »Domoljubu« odgovarja doktor sv. pisma pri »Slov. Domu«.

I.

»O »Slovenski Dom«, ali te ni groza, ki duhovnike tako zaničuješ, ki nauke božje kvariš in zasukavaš!? O napredni kmet, ali ne trepetiš, ki tak list čitaš in njemu veruješ, ne pa duhovnikom, ki jih je poslal sam Odrešenik tvoj, Jezus Kristus! . . .«

Tako zdihuje bivši pastir v Prečini, sedaj nadpastir v Šmihelu, naš znanec Štefan kot »doktor sv. pisma pri Domoljubu« sredi svojega, čez dve strani obširnega odgovora na liste Savla - brezverca v letošnjih prvih številk »Slovenskega Doma«. Sicer kliče ves njegov, na »doktorja sv. pisma pri Slovenskem Domu« naslovljeni odgovor na prav zasluženi zavrtni, ker njegova »dokazovanja« so res taka, da človek, ki nima boljše vere, kot vero v takega »doktorja sv. pisma«, bi moral izgubiti še tisto vero, kar jo ima sam. Ampak zgolj iz usmiljenja do cerkve in tistih božjih namestnikov, o katerih trdi Štefan, »kako zdihujejo, ker mi nalašč v svojo nesrečo deremo«, si hočemo najprej še bolj natanko, ko smo si doslej, ogledati zaradi nas zdihujoče duhovnike.

Kar nič se ne bojte, nič ne skrbite, ne za zveličanje »Slov. Doma«, še manj pa za časno in večno srečo njegovih naročnikov in bralcev. Prav nikogar od tistih, ki so brali Savlove liste, ki »Domoljubove« svetopisemskemu doktorju povzro-

čajo tako težko srce, ni bilo groza, nihče ni trepetal, ko je poučno in dostojno pisane razprave bral. Še »Domoljubovi« najboljši prijatelji so radi prebirali te liste in značilne so besede starega, globokovernega očanca, ki je po prečitaniu zadnjih Savlovih listov, dejal: Star sem postal, ali take lepe pridige še nisem slišal. Vi nam namesto božje besede v božji hiši leta in leta skoro vsako nedeljo žugate, da nas zaradi »Slovenskega Doma« hočete oropati zadnje tolažbe sv. popotnice ob naši smrti uri. Če tudi poskusite vašo grozljivo uresničiti, nič ne de, radi tega bomo vseeno z mirno zavestjo nastopili pot v večnost s tolažilom sv. Justina mučenika, ki pravi: **Kdor svoje življenje in svoja dejanja ne uravna po naukih Kristusa, tega se bo spoznalo, da ni kristjan, čeprav Kristusa nauk s svojim jezikom pripozna. Kdor pa (kakor n. pr. modrijan Sokrat) živi po zapovedi razuma in svoje vesti, ta je pravi kristjan, če se ga prav sicer k poganom prišteva.**

Kakor rečeno, zavoljo nas bodite kar brez skrbi. Ampak ti, o »Domoljub«, ali te ni groza, ki tako grešiš zoper razum in zdravo pamet, ko nam farizeje in hinavce predstavljaš in vsiljuješ za božje namestnike, ki Kristusove nauke s svojim življenjem in vzgledi tako neusmiljeno teptajo v blato in ki vse najsvetejše božje zapovedi zasukavajo kakor jim bolje kaže. O ti katoliški strankar, ali ne trepetiš, ko tak list čitaš, kot je »Domoljub«, ki ima sicer katoliško firmo na zunaj, ali vse ono, kar je notri, že od daleč smrdi po poganstvu. O veliki reveži, ki verujete takemu listu in tistim, ki ga pišejo in ki vas do mozga ožemajo, ki vas dan na dan, leto na leto ropajo še tiste trohice samosvoje misli, kar vam jih je stvarnik pri rojstvu vžgal v glavo. O vi, usmiljenja vredni siromaki, ki verujete, da so tisti, ki se vedno in vedno bahajo, da so božji namesniki, res to, za kar se izdajajo. O trepetajte, in strah in groza naj vas spreleti, ko slišite, kako ti, ki se sami postavljajo kot Kristusovi nasledniki, vsakokrat ko izgovore ime Jezus Kristus, hudo grešijo zoper drugo božjo zapoved, ki zapoveduje: Ne imenuj po nemarnem božjega imena. O, kako tudi mi zdihujemo, ko vas vidimo na obeh očeh s slepoto udarjene tavati po temi. In kako srečni smo, če se nam na podlagi sv. pisma posreči zdaj temu, zdaj onemu odpreti oči, da izpregleda, kod je kot suženj izkoriščevalcev taval poprej. Mi pravimo, da je izmed tisoč tistih, ki si drzno nadevajo ime: božji namestniki, komaj deset, ki imajo vsaj od daleč to pravico. Vsi drugi te pravice nimajo in so vse drugo popreje, le ne to, za kar se izdajajo. Pa vi hočete za to trditev dokazov, dobro, torej tu jih imate nekaj danes, drugo pozneje. Ali zdaj se moram obrniti k tebi, Štefan, k tebi, »doktor sv. pisma pri Domoljubu«. Ti praviš, da je vam duhovnikom »Jezus sam dal oblast in pravico učiti, deliti za-

kramente in božjo voljo oznanjati. Dobro! To ti trdiš, ali dokazal tega nisi. In to bi bila tembolj tvoja dolžnost, ker meni očitaš, da jaz nekaj trdim brez dokazila. Pa ne glede na to, da nekaj trdiš, kar ne dokažeš, ti hočem za enkrat verjeti. Dobro torej, Jezus sam vam je dal to oblast. Ali pa ne veš, da če vam je dal oblast in pravico, vam je **naložil tudi dolžnosti?** In sicer vam je dolžnosti še preje naložil, kakor vam je dal oblast in pravico. Da naju bodo tudi drugi lažje razumeli, vzemiva primeru iz navadnega, posvetnega življenja. Znano je vsakomur, da imajo tudi kralji in cesarji po svojih deželah svoje namestnike. Tudi ti imajo oblast in pravico na eni, na drugi strani tudi dolžnosti. Zdaj pa mi povej: Kaj bi cesar rekel takemu svojemu namestniku, ki bi v svoji službi samo v svoj prid izrabljaj podeljeno mu oblast, ne storil pa bi sam niti ene dolžnosti. N. pr. namestnik ima od cesarja zapoved, da pazi na red in mir v svoji deželi. On bi kaznoval tiste, ki se proti tej zapovedi pregreše, ali on sam pa bi uganjal največji nemir in nered. Tak namestnik bi kmalu šel tja, kamor spada, na vladarjevem mestu njegovo mesto gotovo ne more in ne sme biti. Zakaj čim višji je kdo, tem večja luč, tem lepši vzgled mora biti vsem, ki so pod njim. Na njega so obrnjene oči in ušesa vseh, če on sam tepta in ne izpolnjuje vladarjeve zapovedi, kako more potem zahtevati, da jih bodo drugi, manjši od njega izpolnjevali; dasiravno jih bi tudi kljub temu morali, pa jih vsaj večinoma ne izpolnjujejo, ker tu velja pač še vedno stari pregovor: Besede sicer mičejo, ali le vzgled vlečejo.

Tako približno je tudi razmerje vas duhovnikov nasproti Kristusu, v čigar imenu nastopate javno pred ljudmi. Zdaj vas pa čisto resno vprašam: Ali mi kdo izmed vas duhovnikov more pri svoji vesti in svetosti svojega poklica reči: **Jaz tudi sam izpolnjujem, kar druge učim izpolnjevati?** Vsi vi, kolikor vas jaz poznam, mi morate na to vprašanje, če ste pošteni, odgovoriti tako - le: **Ne enega ni med nami, ki bi to izpolnjeval tudi sam, kar druge uči.** Jaz sem na svoja lastna ušesa slišal, ko je eden takih božjih namestnikov na prižnici to z drugimi besedami priznal, rekoč: Ne glejte mene, kako jaz živim, ampak živite vi, kakor vas jaz učim.

Jaz vas vprašam: Ali pa je ta izgovor pravi? Ne, ne more biti, to smo deloma že zgoraj videli v primeru s cesarjevimi namestniki. Kristus sam vam je v tem oziru dal izrecno določene zapovedi, zapovedi namreč, da morate **najprej vi živeti, kakor je vas On, vaš mojster, vaš Učenik učil.** Na primer, vam je rekel: **Vi ste sol zemlje. Če se pa sol izpridi, s čim se bo osolilo?** Torej: Če ste vi sami izprijeni, kako morate potem zahtevati, da bodo dobre ovce, ki jih vodijo izprijeni pastirji. In dalje pravi Jezus: **Vi ste luč sveta. Sveče pa ne prižigajo in je ne devljejo pod mernik, am-**

pak na svečnik, da sveti vsem, ki so v hiši. Tako naj sveti vaša luč pred ljudmi, da vidijo vaša dobra dela in slave Očeta vašega, ki je v nebesih. — Torej s tem vam Jezus zopet naroča, da nikakor ne zadostuje, če se vi kot sveče prižgete, pa postavite pod mernik, kajti tam ne more nihče videti vaše luči, to je vašega življenja, vaših dejanj, vaših vzgledov. Ampak gori na svečnik morate z vašimi dobrimi deli, da bodo vaša dobra dela z lepim vzgledom svetila celi hiši, to je celi fari. In zopet vam na drugem mestu naroča: **Vi torej bodite popolni, kakor je popoln vaš oče v nebesih.** — No, »doktor sv. pisma pri Domoljubu«, ali si tako popoln, ali kdo izmed vas je tako popoln?

Ali s tem smo prišli na pot obljubljenega dokazovanja. Nič ne trepetajte, ljubi bralci »Slovenskega Doma«, zakaj ta dokazovanja bomo zajemali prav iz čistega vira, iz evangelija samega, tako da bo ta dokazovanja brez vse skrbi »za časnó in večno življenje« lahko bral tudi vsak »Domoljubovec«. Zato pa dajte ta in vse liste, v katerih se bo o tem razpravljalo, tudi »Domoljubovcem« v roke, da bodo videli, **da je vera res v nevarnost** — ali da je tudi res, **da vera ni zavoljo nas v nevarnosti, ampak v nevarnosti je samo zaradi tistih, ki jo imajo v rokah, ki so pa po vsem, kakor sami daleč od vere proč, žive s švozim kričanjem proti nam, podobni tatu, ki vpije: Primite ga, držite ga — pa je — sam tat.** (Pride še.)

Gospodarstvo.

Hišnorazredni davek, njega reforma in znižanje.

V Avstriji imamo po sedanjem stanu zakonodajstva tri vrste hišnega davka, in sicer:

1. Hišnorazredni davek,
2. hišnonajemninski davek, in
3. petodstotni davek.

Hišnonajemninski davek se plačuje v krajih, ki so v celoti podvrženi hišnonajemninskemu davku od vseh poslopij, bodisi, da so ta v najem dana, ali v lastni porabi hišnega posestnika.

V onih krajih, ki niso v celoti podvrženi hišnonajemninskemu davku, pa se predpisuje hišnonajemninski davek le od v najem danih poslopij.

Davek znaša v glavnih mestih $26\frac{2}{3}\%$; za vse druge kraje pa 20% uradno ugotovljene bruttonajemščine, ali po odbitku zakonitih 15% , oziroma 30% vzdrževalnih stroškov $22\frac{2}{3}\%$ in 14% ; od 100 K čiste najemščine, torej v Ljubljani 22 K 67 vin., na deželi pa 14 K.

Na prvi pogled zapazi vsakdo veliko razliko med davčnim postavkom, ki velja za glavno mesto in za deželo; še bolj pa

dirne človeka visoka, za sedanje razmere gotovo neopravičena razlika glede zakónitega odbitka na vzdrževalnih stroških, tukaj 15% , tam 30% !

Petodstotni davek se pa predpisuje le od uradno ugotovljene bruttonajemščine začasno davka prostih hiš. Davka proste hišnorazredne hiše tega davka sploh ne plačujejo.

Hišnorazredni davek je bil vpeljan zaeno s hišnonajemninskim davkom s patentom iz leta 1820 ter izpremenjen po noveli iz leta 1882.

Hišnorazrednemu davku so podvržena vsa stanovanjska poslopja na kmetih ter v trgih in mestih, ki niso v celoti zavezana hišnonajemninskemu davku. Ta davek zadene torej le za prebivanje in stanovanje sposobne in že po stavbnem načrtu v to namenjene hišne dele.

Število teh delov se ugotovi pri vsaki novi stavbi, pri nadzidku ali dozidku po posebnem ogledu na licu mesta. Ta ogled izvrši davčna oblast I. stopnje (okrajno glavarstvo) po svojem odposlancu, pri malih stavbah se to naroči tudi županu.

Po številu dognanih stanovanjskih delov se uvrsti potem poslopje v dotični razred ter se predpiše po davčnem tarifu odpadajoči znesek na hišnorazrednem davku. Zato, ker se vsaka hiša mora uvrstiti v število stanovanjskih delov odgovarjajoči razred zakonitega davčnega tarifa, se imenuje ta davek hišnorazredni davek.

Vsa hišna poslopja, ki imajo za stanovanje sposobne dele, so vpisana po hišnih številkah v posebni izkaz, ki tvori hišni kataster in se vodi pri davčni oblasti in davkarji.

Hišni kataster se je svoječasno sestavil zaeno z zemljiškodavčnim katastrom po določenem ozemlju, ki ga še dandanes imenujemo katastralno ali davčno občino.

Davčno občino pa zato, ker se še dandanašnji po obsegu tega ozemlja predpisujejo davki in vodijo glavne davčne knjige pri davčnih uradih. Mimogrede se pripominja, da je tudi zemljiška knjiga sestavljena po davčnih ali katastralnih občinah, ki pa se navadno ne krijejo z mejami politične ali krajne občine.

Sedaj veljavni hišnorazredni tarif iz leta 1882 ima XVI razredov.

Ti so:

Število stanovanjskih delov	Razred	Hišnorazredni davek K
40—36	I.	440.—
35—30	II.	360.—
29—28	III.	300.—
27—25	IV.	250.—
24—22	V.	200.—
21—19	VI.	150.—
18—15	VII.	100.—
14—10	VIII.	60.—
9—8	IX.	40.—
7	X.	30.—
6	XI.	20.—
5	XII.	11.—
4.	XIII.	9'80

Število stano- vanjskih delov	Razred	Hišnorazredni davek K
3	XIV.	4:20
2	XV.	3:40
1	XVI.	3:50
—	—	1:50*

Iz zgornjega tarifa vidimo, da hišnorazredni davek v primeri s hišnonajemnin-
skim davkom sploh ni visok, ter za veliko
množino hišnih posestnikov ni nobeno ob-
čutno breme.

Ako pa še dalje upoštevamo, da je bil
ta davek po zakonu z dne 28. decembra
1911, drž. zak. št. 242 itak že znižan za
32,5%, tako, da znaša sedaj n. pr. za

XVI. razred	K 2:03
XV. »	» 2:30
XIV. »	» 2:84
XIII. »	» 6:62
XII. »	» 7:43 itd.

vidimo, da pač ni nobenega pravega vzro-
ka za nadaljno reformo in znižanje tega
davka, kakor ga namerava vlada, kajti
znižanje ne bo prišlo toliko v prid našemu
kmetu in bajtarju, katerih hiše imajo red-
kokdaj nad 5 stanovanjskih prostorov, am-
pak v prvi vrsti graščakom in bogatašem,
ki imajo svoje gradove in vile na deželi.
Ti pa gotovo niso znižanja potrebni v tej
meri, kakor z visokimi dokladami obteženi
hišni posestniki v glavnih mestih.

In ker sta vlada, kakor tudi državni
zbor prepričana o neznosni visokini hišno-
najemninskega davka in se že tudi toza-
devne predloge v državnem zboru pri-
pravljajo, bi bilo predysem na mestu, da
se ta davek čim preje reformira in znatno
zniža in to ne le davčna izmera, ampak tu-
di odstotek na vzdrževalnih stroških ter
da onih 9 milijonov, ki bi naj odpadli na
znižanje hišnorazrednega davka, pride v
korist glavnih mest, toda ne samo hišnim
gospodarjem, ampak tudi brezpravnim na-
jemnikom.

Prosveta.

VII. list Savla-brezverca do Štefana, no-
vega pastirja v Šmihelu pri Novem mestu.

(Vse pravice pridržane.)

(Dalje.)

Najpreje moramo naša dva učenjaka
malo popraviti. Na že citirani strani 92
namreč trdita, da sta se Jožef in Marija
po očiščevanju v Jeruzalemu vrnila v
Betlehem. Morda je bilo to res, ampak sv.
Lukež nam v svojem 2. poglavju v 39. vr-
sti odločno pravi, da sta se takrat iz Jeru-
zalema vrnila v Nazaret. Če imamo izbero
med evangelistom sv. Lukežem in Jane-
zom Evangelistom dr. Krekom, toliko
kristjani moramo že biti, da verujemo bolj
trdno v sv. Lukeža, nego v dr. Kreka. Ali

Po veljavnih določbah se predpisuje
in pobira hišnorazredni davek vsako leto
zaeno z zemljiškim davkom.

je pa to tako važno, kam sta se takrat vr-
nila, me bo znal kdo izmed vas vprašati?
Seveda, pa še kako važno je ravno to!
Kajti če se je sv. družina takrat iz Jeruza-
lema vrnila v Galilejo, v Nazaret, kakor
sv. Lukež trdi, tedaj je naravno, da odpa-
de trditev naših dveh učenjakov, oziroma
tudi opis teh dogodkov v evangeliju sv.
Matevža, namreč trditev o obisku Modrih
iz Jutrovega, o sklepu Heroda, o moriji ne-
dolžnih otročičev v Betlehemu, o begu
sv. družine v Egipt, o prikazovanju ange-
lov v spanju in o vrnitvi iz Egipta v Na-
zaret. Tedaj vsega tega ni bilo, že ker He-
rod v Galileji ni imel nič opraviti in ker
se vsi ti samo v Matevževem evangeliju
opisani dozdevni dogodki nanašajo le na
Betlehem. Pa še več drugih pomislekov
je pri tem vprašanju: Čemu bi se bili Mo-
dri iz neznanih krajev brigali za novoro-
jenega judovskega kralja? Zakaj se jim je
zvezda, ki jih je celo pot vodila, skrila
ravno pred Betlehemom, da so morali mi-
mo in v Jeruzalem poizvedovat po dete-
tu? Čemu bi naj bili Modri, ki iz tega raz-
loga napravijo tako dolgo pot, zdaj ko so
na cilju potovanja, tako nemodri in bi šli
po novorojenem kralju vprašat ravno do-
sedanjega kralja, zraven še tako krvoloč-
nega kot je bil Herod, morilec svoje last-
ne žene in sinov? Judom prorokovani
Mašija ali Mesija je bil vendar tako dolo-
čeno označen po raznih znamenjih, da bi
jih moral spoznati vsak judovski otrok,
kakor hitro se je pričakovani in pod taki-
mi znamenji prorokovani v resnici poro-
dil. Kako je to, da o Jezusovem rojstvu ni
živa duša vedela, razen kdor verjame
evangeliju glede tistih par oseb, ki jih
evangelista naštevata. Zakaj tega ni He-
rod v prvi vrsti vedel in je moral še le
svoje pismouke vprašati? Zakaj vsaj ti,
ki so to vedeli, niso šli tja v Betlehem in
bi se o tem sami prepričali, o čemer so
proroki stoletja prorokovali in kateri do-
godek bi moral z velikanskim veseljem
napolniti ves Izrael? Zakaj bi se bil Herod,
ki je takrat s svojim gnili telesom že
gledal smrti v obraz, bal, ustrašil novoro-
jenega kralja? Vsaj ono nedolžno dete tam
v jaslicah ni nihče proklamiral za kralja,
razen pastirjev, nihče sploh ni vedel zanj.
In tudi če bi bil res kralj porojen tam v
revnem hlevu, zakaj naj se ga stari kralj
takorekoč na smrtni postelji tako prestra-
ši, da ga sklone umoriti? Najmanj 20 let bi
bilo to še le porojeno dete potrebovalo,
predno bi moglo vzeti kraljevo žezlo v
svoje roke, pa naj bi se ga bil kralj vpričo
svojega groba zbal? Morda pa zaradi svo-
jega nasledništva? Kdor pozna zgodovi-
no ravno izza tega kritičnega časa Hero-
dovega pogina, ta mora priznati, da bi bil
stari Herod še vesel, če bi imel žezlo ko-
mu drugemu izročiti, le ne kateremu svo-
jih sinov, ki so mu vsi stregli po življe-
nju. In čemu bi Herod bil pustil tako mori-
jo toliko nedolžnih otrok samo zaradi ene-

ga deteta tam v Betlehemu, kjer bi bil
Jezusa prav lahko našel en sam Herodo-
vih policajev? Jaz pravim, da pri celi tej
moriji nedolžnih otročičev v Betlehemu je
ravno Herod najbolj — nedolžen. Tudi ta
evangeljska povest sloni zgolj na napač-
nem razlaganju proroka Jeremija, katero
resnico bomo tudi še našli na našem potu.

In s tem končamo primerjanje obeh
evangelistov in se podamo na odprto pot
iskanja resnice najpreje pri evangelistu
Lukežu.

Ta evangelist nam v 2. poglavju opi-
suje vzrok Jezusovega rojstva v Betlehe-
mu. Sklicuje se na popisovanje (ljudsko
štetje), ki je izšlo vsled povelja cesarja
Avgusta, da naj se »popiše ves svet«. To
popisovanje da je bilo prvo, ko je v Siriji
vladal Cirenij. In ker je moral vsak iti v
svoje mesto in ker sta bila Jožef in Marija
kot Davidova potomca v Betlehem pri-
stojna, sta morala tudi onadva potovati iz
Nazareta v Betlehem. Marija pa je bila ta-
krat noseča in ker so se izpolnili njeni dno-
vi in v Betlehemu nista našla drugega pre-
nočišča, je Marija porodila v pastirskem
hlevu.

Ali je bilo temu res tako! Evangelist
se sklicuje na vire iz rimske zgodovine.
Ker sv. cerkev sama nima svojih lastnih
virov, ampak se poslužuje posvetnih, (n.
pr. Jožefa Flavija, Philla i. dr.) se moramo
tudi mi posluževati zgodovinskih virov,
oziroma dejstev, ki jih sv. cerkev sama
pripozna kot resnične.

Eno tako glavno dejstvo je, da je ob
času Kristusovega rojstva čez Judejo vla-
dal še kralj Herod, ki je še le nekaj mese-
cev po Jezusovem rojstvu umrl. Res je, da
je bil Herod kolikor toliko odvisen od
Rimljanov, ampak ta odvisnost vendar ni
mogla tako daleč segati, da bi bil dopustil
rimske oblasti popisovanje svojih podlož-
nikov. Kdor pozna zgodovino rimskega
cenzusa (popisovanje), mora priznati, da
je rimska oblast pustila vsakih 5 let šteti
le res popolnoma svoje podložnike, nika-
kor pa ne tudi dežele, katerim je bila
rimska republika ali zaveznica ali zaščit-
nica. Tudi so bili na zglasitev popisovanja
obvezni samo moški, ki so morali podati
za svojo ženo in rodbino predpisane po-
datke in to pod prisego. Marija je bila ta-
krat že omožena in bi ji ne bilo treba na-
praviti tako daljno pot, posebno če se
vpoštevajo njeno nosečnost in je morala
vedeti, da je že blizu poroda. Sploh pa ni
nikjer dokazano, da bi bila ona ali pa tudi
Jožef res iz Davidove rodovine. To so
večinoma le domneve na podlagi napačne
razlage prorokovanj. Tudi je popolnoma
izključeno, da bi bila rimska oblast tirjala
od vseh svojih podanikov, da morajo za
čas popisovanja se osebno zgledati v me-
stu njih rojstva. Zlasti bi bilo to pri judov-
skih podanikih nemogoče, ker so bili
Judje že takrat razkropljeni po vsem zna-
nem svetu. Rimski cenzus (dolžnost zgla-

sitve) pa je za take v času popisovanja ne navzoče ali v drugem kraju stanujoče, predpisal **pismeno zglasitev**, oziroma zglasitev pri bližnjem rimskem legatu ali konzulu. Pa recimo, da se je popisovanje res vršilo. Ali evangelist nam sam potrjuje, da sta Jožef in Marija takrat bivala v **Nazaretu**, torej v Galileji, tedaj v popolnoma **drugi deželi**, kot je Betlehem (v Judeji). Galileja pa je bila v rokah **popolnoma drugega oblastnika**, kot Judeja in če bi bil cenzus takrat res predpisan, bi se morala Jožef in Marija zglasiti doma v Nazaretu, kam potem spadata, to bi bila potem stvar dotičnega oblastnika. Znano je, da je vsako tako popisovanje pri Judih povzročilo splošne upore. Popisovanje so imeli kot nekaj bogokletnega, kot nekaj kar se njim sploh ne sme nartiti, ker to pomenja da niso več otroci svojega boga Jehova. In res je tudi to popisovanje vzbudilo splošni upor, ki sta ga vprizorila neki Juda (Gavlanit) in farizej Zadok. — — — **Toda to popisovanje se je vršilo 6 ali celo 10 let pozneje, torej precej časa potem, ko je bil Jezus že rojen.** In to popisovanje se je vršilo le, ker je **Judeja tedaj postala za nekaj časa rimska provinca**, ker je Rim po 6letnem vladanju Herodovega sina in naslednika Arhelaja le tega odstavil in poslal v pregnanstvo, njegova dežela pa se je priklopila Siriji, izročila v oblast Kaponiju, a popisovanje poverilo vojaškemu poveljniku Sulpiciju Quirinu.

(Dalje prih.)

LISTEK.

Oscar Wilde:

Strah v cantervillskem gradu.

Novela.

(Dalje.)

V. poglavje.

Nekaj dni po tem sta jahala Virginija in njeni kodrasti vitez na brockleyske travnike, kjer si je raztrgala pri skoku čez živ plot obleko tako zelo, da se vračaje se domov odloči iti po zadnjih stopnjicah, da bi je nihče ne videl. Ko je hitela mimo sobice s tapetami, kjer so bila vrata slučajno odprta, se ji zazdi, da vidi notri nekoga sedeti. Misleč, da je to sobarica, ki si je nosila včasih tje svoje delo, pogleda notri, da bi jo poprosila, naj ji zašije obleko. Toda na njeno veliko presenečenje je bilo to cautervillsko strašilo samo! Sedelo je pri oknu in gledalo, kako poletava po zraku staro zlato rumenečega drevja in zar-delo listje zmedeno pleše po celem dolgem drevoredu. Z roko si je podpiralo glavo, in celo njegovo držanje je pričalo o njegovi skrajni žalosti. Izgledalo je res tako opuščeno in tako neizmerno postarano, da se mali Virginiji, ki je najprej hotela pobeg-

niti in se zapreti v svojo sobo, zasmili, da se odloči, da z njim spregovori in ga potolaži. Njena hoja je bila tako lahna in njegova žalost tako velika, da njene navzočnosti ni zapazilo prej, ko nanj spregovori.

»Tako se mi smilite,« reče, toda moji bratje se vrnejo jutri v Eton, in, če se boste vljudno obnašali, vas ne bo nihče mučil.

»Absurdno je zahtevati od mene, da naj bi se obnašal vljudno,« odgovori začudeno gledaje na lepo, malo deklico, ki se je opogumila je nagovoriti, »popolnoma absurdno. Moram rožljati s svojimi verigami, vzdihovati skozi ključavnice ter se ponoči plaziti okrog, če s tem mislite to. To je edini namen mojega življenja.«

»To enostavno ni nikak življenski namen, in vi dobro veste, da ste bili zelo hudoben. Mrs. Umneyeva nam je pravila takoj prvi dan, ko smo prišli sem, da ste ubili svojo ženo.«

»Da, to naravnost priznavam,« odgovori strašilo uporno, »toda to je bila čisto rodbinska zadeva, ki nikomur nič mari.«

»Ubiti kogarkoli je zelo hudobno dejanje,« odvrne Virginija, katere se je polotila včasih sladka puritanska resnost, podedovana po kakem starem predniku iz Nove Anglije.

»O, sovražim ceno strogost abstraktne morale! Moja žena je bila zelo plitka, nikdar ni pošteno naškrobila mojih čipk, ter sploh ni znala kuhati. No, in nekoč ustrelim jelena v hogleyskih gozdovih, krasnega rogača, in veste, kako mi ga je dala na mizo? Toda to je sedaj vse eno, ker je to že davno proč, in nikakor ne smatram od njenih bratov za preveč ljubeznivo, da so me pustili umreti od lakote, čeprav sem jo ubil.«

»Od lakote so vas pustili umreti? Oh, gospod strašilo, sir Simon hočem reči, ali ste lačen? Imam v torbici sandwich. Ali ga marate?«

»Ne, hvala, sedaj že nič več ne jem; toda to je od vas zelo ljubeznivo in vi ste mnogo prijaznejša, kot ostali člani vaše grozne, neotesane, sirove, nepošteno rodbine.«

»Dosti!« vzklikne Virginija in udari z nogo ob tla. »Vi ste neotesan in grozen sirov, in kar se tiče nepoštenosti, dobro veste, da ste mi pokradli barve iz škatljice, da ste jih mogli poskušati razmazavati na smešnem krvavem madežu v knjižnici. Najprej ste mi pobrali vse rdeče barve, tudi cinober, in jaz nisem mogla več slikati solnčnega zahoda; nato ste mi vzeli smaragdno zeleno in hromovo rumeno, in nazadnje mi je ostala samo indigo in kitajska belina, tako da sem od tistega časa mogla delati samo krajine z mesečno svetlobo, katere je vedno žalostno gledati in katerih nikakor ni lahko slikati. Tega o vas nisem nikoli povedala, in cela stvar je bila zelo smešna; kdo pa je še kdaj slišal o smaragdno zeleni krvi?«

»Dobro,« reče strašilo še dosti mirno, »toda kaj sem imel delati? Dandanes si človek zelo težko preskrbi pravo kri, in ko je začel vaš brat z »Vzornim čistilom«, sem res ne vedel, zakaj naj bi ne bil jemal vaših barv. Kar se tiče tona barv, je to vedno stvar okusa: tako na primer imajo Cautervillci modro kri, res najbolj modro kri na Angleškem; toda vem, da vi Amerikanci nič ne držite na takšne stvari.«

»O tem ne veste prav nič, in najbolje napravite, če se izselite in si izobrazite duha. Moj oče vam nad vse rad preskrbi brezplačno vožnjo po morju, in čeprav je zelo visoka carina na duhove vsake vrste, vendar carinski urad ne bo delal težav, ker so vsi carinski uradniki demokrati. Čim pridete v New York, boste gotovo imeli velik uspeh. Poznam celo vrsto ljudi, ki bi dali 100.000 dolarjev, če bi imeli deda, in še mnogo več pa, če bi imeli rodbinsko strašilo.«

»Ne verjamem, da bi mi bilo v Ameriki všeč.«

»Brez dvoma, ker nimamo razvalin, niti posebnosti,« reče posmešno Virginija.

»Nimate niti razvalin niti posebnosti?« odgovori strašilo; »imate vendar svoje ladijevje in svoje manire.«

»Lahko noč; pojdem in poprosim papo, naj dvojčkom dovoli še posebej en teden počitnic.«

»Prosim vas, miss Virginija, ne odhajajte,« vsklikne, »tako sem zapuščen in nesrečen, in res ne vem več, kaj bi počel. Rad bi šel spat, pa ne morem.«

»To je neumno! Saj ni treba drugega, kot da ležete na postelj in ugasnete svečo. Včasih je zelo težko, da človek ne zadremlje, zlasti v cerkvi, nikakor pa ni težko zaspiti. Saj še mali otročki vedo, kako se to dela, in ti v resnici niso prebrisani.«

»Tristo let že nisem spal,« odgovori žalostno, in krasne modre oči Virginija široko odpre; »tristo let nisem spal, in sem tako truden.«

Virginija postane popolnoma resna, in nežne ustnice so se ji tresle, kot vrtnici cvetno listje. Stopi k njemu in poklek-nivši poleg njega mu pogleda v stari, uvel-li obraz.

»Ubogo, ubogo strašilo,« zašepeče, »ali nimate prostora, kjer bi mogli spati?«

»Daleč za borovimi gozdovi,« odgovori tiho in sanjavo, »je vrtič. Tam raste visoka in gosta trava, so tam velike, bele zvezdice boleglava, slavec prepeva tam cele noči. Po cele noči prepeva, in mrzli kristalin mesec gleda doli, in tisa razpenja svoje orjaško naročje nad spači.«

Virginiji zalijejo solze oči, in lice si skrije v dlani.

»Ali menite vrt smrti?« zašepeče.

»Da, smrti. Smrt mora biti prekrasna. Počivati v mehki, rjavi prsti, med tem, ko se trava ziblje nad glavo, ter poslušati tišino. Ne imeti včera, ne imeti jutri. Po-

zabiti čas, pozabiti življenje, biti v miru. Vi mi lahko pomorete. Vi mi morete odpreti vrata v hišo smrti, ker vas neprenehoma spremlja ljubezen in ljubezen je močnejša, kot smrt.

Virginija se strese, mrzlično se strese, in nekaj hipov obadva obmolkneta. Zazdi se ji, da sanja strašne sanje.

Tu strašilo zopet izpregovori, in njegov glas je donel, kot vzdih vetra:

»Ali ste kdaj brala staro prorokovanje na oknu v knjižnici?«

»O, zelo mnogokrat,« vzklikne deklacija, ozri se kvišku. »Poznam je prav dobro. Naslikano je s čudnimi, črnimi črkami in se težko bere. Ima samo šest vrst:

»Ko grešnika se zlatolaski kdaj posreči k molitvi pregovoriti goreči, razbrsti se mandelj oveneli, razjoče njen obraz se razcveteli, cantervillska mirno spala boče cela hiša, za vedno zopet mir imela.«

Toda ne vem, kaj to pomeni.

»To pomeni,« reče žalostno, »da morate z menoj jokati zaradi mojih grehov, ker nimam solz, in moliti z mano za mojo dušo, ker nimam vere, in potem, če boste vedno prijazna, dobra in nežna, se me usmili angelj smrti. Zagledate strašne postave v temi in zlovešči glasovi vam bodo šepetali na ušesa, toda nikakor ne bodo vam mogli nič škodovati, ker otroške čistosti peklena vrata ne premagajo.«

Virginija nič ne odgovori, in strašilo je v divjem obupu stegovalo roke, gledaje na njeno sklonjeno, plavo glavo. Naglo vstane, zelo blede in s čudnim ognjem v očeh.

»Ne bojim se nič,« reče odločno, »in poprosim angelja, naj se vas usmili.«

Vstane s stola, iz ust se mu izvije slab radosten vsklik, in prijemši jo za roko, se skloni nad njo z starodavno dvorljivostjo in ji jo poljubi. Njegovi prsti so bili mrzli kot led, in njegove ustnice so žgale kot ogenj, toda Virginija ni nič omahovala, ko jo je peljalo skozi temno sobo. Na pordeli zeleni tapeti so bili všiti majhni lovci. Trobili so na rogove, ozaljšane z priveski, in z drobnimi ročicami so ji mahali, naj se vrne.

»Vrni se! mala Virginija,« so kričali na njo, »vrni se!«

Toda strašilo ji je tem močnejše stiskalo roko, in ona je pred njimi zamižala. Grozovite živali s kuščarskimi repi in izbuljenimi očmi so zijala na njo z robov izrezanega ognjišča in mrmrala:

»Pazi! mala Virginija, pazi! Mogoče te nikoli več ne bomo videli.«

Toda strašilo samo pospeši korak, in Virginija jih ni poslušala. Ko prideta do konca sobe, se vstavi in zamrmra nekaj besedi, katerih ni razumela. Odpre oči in zagleda, kako zid počasi izginja kot megla, in za njim pred seboj veliko črno jamo. Oster, leden veter je vlekel okrog njih, in čutila je, kako jo nekaj vleče za obleko.

»Hitro, hitro,« vzklikne strašilo, »če ne bo prepozno.«

In tisti trenutek se opaz na zidu zopet zapre in soba s tapetami je bila prazna.

Razno

* **Izseljevanje v Ameriko.** Doslej se je vedno poudarjalo v vladnih krogih, da bo treba naraščajoče izseljevanje v Ameriko v državnem interesu vsaj omejiti in zaježiti, ako se že ne da popolnoma preprečiti. Zlasti povodom rezultatov zadnjega ljudskega štetja so listi, stoječi v ozkih stikih z vlado, opozarjali na nevarnost, da izgube posamezne pokrajine ves najboljši človeški material, ako se pravočasno ne posreči zagvozdi rastoče izseljevanje. Pred vsem so razpravljali ti listi o sredstvih, s katerimi bi se dalo ljudi, ki so se izselili ter se v Ameriki gospodarsko okrepili, zopet dovesti nazaj v domovino. Toda zdi se, da so balkanski dogodki, ki so tudi v drugih vprašanih našim državnikom docela zmešali glave, močno vplivali tudi na nazore merodajnih naših krogov o izseljeniškem vprašanju. Znano je, da se ljudstvo razmeroma najbolj izseljuje, ako se ne oziramo na Galicijo, iz jugoslovanskih dežel, ker so le-te gospodarsko najbolj zaostale in zapostavljene. Dogodki na Balkanu so dokazali, da delujejo v zaničevanih in podcenjevanih Jugoslovanih sile in moči, ki jih doslej ni nihče slutil v njih. Jugoslovani so grozeče stopili na pozorišče, a to je že zadostovalo, da so se brijtnim avstrijskim državnikom jele tresti hlačice pred pretečo — jugoslovansko nevarnostjo. In vzpričo jugoslovanskega strašila so si bile njih modre glavice kmalu na jasnem, da je treba vse storiti in ukreniti, da se jugoslovanski živelj v državi na ta ali oni način **oslabi**. Tako so prišli na srečno idejo, da izseljevanja ne kaže več omejevali, **marveč da ga je treba naravnost organizirati**, ne sicer v državnem, pač pa v nemškem interesu. Ravnajoč se po tem načelu, so naši državni krmilarji šli ter sklenili znano pogodbo s **Kanadčani**, o kateri smo že tolikokrat razpravljali. Smelo torej lahko trdimo, da je v oni aferi igrala nemalo vlogo tudi prikrit namen, **s tako organizirano izseljeniško akcijo oslabiti slovanski, predvsem pa jugoslovanski živelj**. To dejstvo naj imajo pred očmi naši jugoslovanski poslanci.

* **Maroški vojni minister — korporal.** Olomuški »Pozor« poroča, da služi pri 54. pešpolku bivši maroški vojni minister Czerny kot korporal. Czerny, ki je bil rojen v neki severnonemški vasi, je ravno tako kot njegov rojak Mokri napravil v Maroku hitro kariero ter postal minister. Ko se je vrnil v svojo domovino, je moral zadostiti svoji vojaški dolžnosti in so ga asentirali k 54. pešpolku. Pred nedavnim je prosil cesarja, naj se mu dovoli vstopiti

v turško armado, česar pa se mu ni dovolilo.

* **Sedem evropskih velesil:** Električna — para — plin — motor — tisk — denar in pogosto tudi — laž.

Za zabavo.

Prostak Joško se oglasi pri zdravniški vizitaciji.

— Javljam pokorno, gospod polkovni zdravnik, da sem bolan.

— Kaj vam je?

— Kadar zakašljam, me v prsih boli.

— Čemu pa kašljate, če veste, da vas potem v prsih boli? Marš!

Izdajatelj in odgovorni urednik:

Valentin Kopitar.

	Cena			
	od		do	
	K	h	K	h
1 kg govejega mesa I. vrste . . .	1	80	2	—
1 " " " II. " . . .	1	60	1	80
1 " " " III. " . . .	1	50	1	70
1 " telečjega mesa . . .	1	80	2	—
1 " prašičjega mesa (svežega) . . .	2	—	2	20
1 " " (prekajenega) . . .	2	20	2	40
1 " koštrunovega mesa . . .	1	40	1	50
1 " Prašiči na klavnici . . .	1	06	1	30
1 " kozličevega mesa . . .	0	—	0	—
1 kg masla . . .	2	60	3	—
1 " masla surovega . . .	2	40	3	00
1 " masti prašičje . . .	2	10	2	16
1 " slanine (špeha) sveže . . .	1	76	2	—
1 " slanine prekajene . . .	2	—	2	20
1 " sala . . .	1	92	2	00
1 " surov. margarinkega masla . . .	—	—	0	—
1 " kuhan. margarinkega masla . . .	2	—	2	20
1 jajce . . .	—	06	—	7
1 l mleka . . .	—	20	—	22
1 " posnetega . . .	—	08	—	10
1 " smetane sladke . . .	1	—	—	—
1 " kisle . . .	—	90	1	00
1 kg medu . . .	1	40	1	60
1 " čajnega surovega masla . . .	3	20	3	80
1 piščanec . . .	1	20	1	60
1 golob . . .	—	40	—	50
1 raca . . .	1	80	2	20
1 gos . . .	5	50	6	—
1 kapun . . .	0	—	0	—
1 puran . . .	0	—	—	—
100 kg pšenične moke št 0 . . .	35	40	—	—
100 " " " 1 . . .	35	00	—	—
100 " " " 2 . . .	34	20	—	—
100 " " " 3 . . .	33	50	—	—
100 " " " 4 . . .	32	50	—	—
100 " " " 5 . . .	31	60	—	—
100 " " " 6 . . .	30	80	—	—
100 " " " 7 . . .	28	30	—	—
100 " " " 8 . . .	17	50	—	—
100 " koruzne moke . . .	26	—	—	—
100 " ajdove moke . . . I. . .	48	—	—	—
100 " ajdove moke . . . II. . .	46	—	—	—
100 " ržene moke . . .	—	—	—	—
1 l fižola . . .	—	28	—	40
1 " graha . . .	—	36	—	40
1 " leče . . .	—	40	—	48
1 " kaše . . .	—	28	—	30
1 " ričeta . . .	—	26	—	28
100 kg pšenice . . .	23	—	24	00
100 " rži . . .	21	00	22	00
100 " ječmena . . .	20	—	21	—
100 " ovsa . . .	22	00	24	00
100 " ajde . . .	22	—	23	—
100 " prosa belega . . .	—	—	—	—
100 " navadnega . . .	19	—	20	—
100 " koruze . . .	21	00	—	—
100 " činkvantina . . .	21	—	22	—
100 " krompirja . . .	6	50	7	—

Lesni trg.

Cena trdemu lesu 9-50 do 12 K.
Cena mehkeemu les 8-— do 9-— K.

Trg za seno slamo, in steljo.

Na trgu je bilo

voz sena

" slame

" stelje

" detelja

7	50	8	—
5	—	6	—
3	—	4	—
8	—	8	50